

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
141/2022	Fylkestinget	17.10.2022
	Komite for plan og økonomi	17.10.2022

Høring - Endringer i kommuneloven 2022

Sammendrag

Kommunal- og distriktsdepartementet har sendt ut til høring et forslag om endringer til kommuneloven. Det vises til vedlagte høringsbrev og høringsnotat.

Høringsfristen er 14.10.2022, men etter forespørsel har Nordland fylkesting fått utsatt frist til 19.10.2022.

I denne sak bes fylkestinget ta stilling til noen av departementets forslag til endringer av kommuneloven.

Bakgrunn

I 2018 ble det vedtatt ny kommunelov, der de fleste bestemmelsene trådte i kraft høsten 2019. Ny kommunelov har nå virket i noe tid, og det er derfor positivt at departementet, basert på tilbakemeldinger, foreslår lovendringer som vil bidra til tydeliggjøring og innholdsmessige presiseringer.

Denne saken tar for seg følgende kapittel i høringsnotatet:

- kapittel 4 – arbeidsutvalg for medvirkningsråd
- kapittel 11 – møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer.
- kapittel 12 – vedtak i sak som ikke er oppført i sakslisten eller hvor saksdokumentene ikke er sendt ut
- kapittel 16 – varsling til kontrollutvalget om møter

Departementets forslag til endringer og presiseringer av kommuneloven er nøye omtalt i vedlagte høringsnotat, her følger en gjengivelse av de foreslåtte lovendringer som omtales i denne saken:

Kapittel 4. Arbeidsutvalg for medvirkningsråd.

Gjeldende rett:

Etter kommuneloven har enkelte av de folkevalgte organene etter § 5-1, adgang til å opprette arbeidsutvalg. Dette er regulert uttrykkelig for de organene som har slik adgang.

For medvirkningsrådene er det ikke åpnet for å opprette arbeidsutvalg i kommuneloven. Dette betyr at det ikke kan etableres en eller flere faste grupper med medlemmer fra medvirkningsrådet for å behandle saker mellom møtene i medvirkningsorganet.

Departementets vurderinger:

Departementet har fått innspill og tilbakemeldinger om at mange medvirkningsorganer har et ønske om og behov for å kunne opprette arbeidsutvalg. Departementet mener det er gode grunner for å åpne for at medvirkningsråd kan opprette arbeidsutvalg. Arbeidsutvalg vil kunne gjøre det lettere å fordele oppgaver og å organisere seg slik at medvirkningsrådene vil kunne involvere seg i flere saker eller gå dypere inn i den enkelte sak. Effektive og gode medvirkningsråd vil kunne styrke rådernes mulighet til å bli hørt og bedre sakenes opplysning.

Kapittel 11. Møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer.

Gjeldende rett er at verken kommunestyret eller andre folkevalgte organer kan gi møte-, tale- eller forslagsrett til andre enn dem som etter lov eller forskrift har en slik rett. Departementet har mottatt flere spørsmål om det er adgang til å gi andre slike rettigheter, noe som kan tyde på at loven ikke er tydelig nok. Vi foreslår derfor å lovfeste en presisering som tydeliggjør dette, ved å fastslå at det er medlemmene i folkevalgte organer som har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter og at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre, utover det som følger av lov.

Kommuneloven er derimot ikke til hinder for at andre enn organets medlemmer kan få adgang til å uttale seg i enkeltsaker. Folkevalgte organer kan for eksempel invitere sakkyndige eller andre som har interesser i en sak til et møte, og i den sammenhengen gi vedkommende mulighet til holde et innlegg. Dette er noe annet enn en generell møte- og talerett. Personer som får tilbud om å uttale seg i et møte, kan likevel ikke delta i organets ordinære ordveksling på samme måte som organets medlemmer eller andre med lovfestet talerett. Når det gjelder forslagsrett, kan det ikke under noen omstendigheter gis til andre enn de som etter lov eller forskrift har eller kan få det.

Departementets vurderinger:

Departementet har mottatt flere spørsmål om det er adgang til å gi andre enn organets medlemmer møte-, tale- og/eller forslagsrett. Dette kan tyde på at loven ikke er tydelig nok på dette punktet. Departementet foreslår å presisere i loven det som allerede er gjeldende rett, slik at det ikke er tvil om hva som gjelder. Forslaget går ikke ut på å endre de eksisterende særbestemmelsene om møte- og talerett. Departementet mener det er viktig at det ikke er tvil om hvem som har møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer. Det er et viktig prinsipp at det er medlemmene av

folkevalgte organer som har disse rettighetene, og ingen andre, med mindre lovgiver eksplisitt har slått dette fast. At det er medlemmene av folkevalgte organer som har disse rettighetene, er et utslag av det representative demokratiet.

Det vil imidlertid fremdeles være adgang til å invitere andre enn organets medlemmer til møter og til å gi dem anledning til å uttale seg, slik tilfellet er i dag.

Kapittel 12 – vedtak i sak som ikke er oppført i sakslisten eller hvor saksdokumentene ikke er sendt ut.

Gjeldende rett:

Bestemmelsen om når vedtak kan fattes i et folkevalgt organ, selv om saken ikke er oppført på sakslisten og selv om saksdokumenter ikke er sendt ut sammen med innkallingen, er språklig uklar. Departementet foreslår å klargjøre at vedtak kan fattes i slike situasjoner dersom ikke minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette.

I kommuneloven § 11-3 er det regler om innkalling og saksliste til møter i folkevalgte organer. Hovedregelen er at saker skal stå på sakslisten som sendes ut før møtet. En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det, jf. § 11-3 første ledd. I § 11-3 femte ledd åpnes det for at det i enkelte tilfeller skal være adgang til å fatte vedtak i en sak selv om den ikke er oppført på sakslisten. Det gjelder hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. På samme vilkår er det åpnet for å fatte vedtak i en sak selv om saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen.

Departementets vurderinger:

Departementet mener utydigheten i lovens ordlyd bør rettes opp slik at den blir i samsvar med det som er meningen at skal gjelde. Det er viktig å unngå usikkerhet om praktisering av denne bestemmelsen. Som beskrevet under gjeldende rett er det neppe meningen at bestemmelsen skal si at det kun er dersom akkurat 1/3 av de møtende medlemmene som ikke motsetter seg vedtak, at vedtak kan fattes selv om ikke saken er oppført på sakslisten og/eller saksdokumenter ikke er sendt ut. Meningen med bestemmelsen må være at dersom 1/3 eller flere av de møtende medlemmene motsetter seg at det skal fattes vedtak i slike situasjoner, så kan det heller ikke gjøres. Dersom færre enn 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg at vedtak fattes, så kan vedtak fattes i disse situasjonene. Departementet foreslår derfor at det i kommuneloven § 11-3 femte ledd sies at et folkevalgt organ kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten hvis ikke møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

Kapittel 16. Varsling til kontrollutvalget om møter

Gjeldende rett:

Kommuneloven sier at kontrollutvalget «skal varsles» om møter i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper, uten at det står hvem som har en plikt til å varsle. Det er dermed ikke helt klart hva som er gjeldende rett. Departementet foreslår å presisere i lov at det er kommunen som har

en plikt til å varsle kontrollutvalget.

Kommuneloven § 23-6 regulerer kontrollutvalgets innsyn og undersøkelser i selskaper. Det framgår av bestemmelsens femte ledd at kontrollutvalget har rett til å være til stede i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper. I tillegg slår bestemmelsen fast at kontrollutvalget skal varsles om slike møter. Varslingsplikten til kontrollutvalget kom inn i kommuneloven (1992) § 80 tredje ledd 1. juli 2004. Med noen små språklige justeringer er varslingsplikten videreført i sin helhet i ny kommunelov (2018) § 23-6 femte ledd. I både kommuneloven (1992) og kommuneloven (2018) står det at kontrollutvalget «skal varsles», uten at det defineres nærmere hvem som skal varsle. Forarbeidene gir heller ikke et tydelig svar på hvem som har varslingsplikten. Departementet har lagt til grunn i en tolkningsuttalelse at det er mest nærliggende at eier-/deltakerkommunen sender slikt varsel. Departementet har blant annet vist til at det vil være enklere for den enkelte kommunen å informere kontrollutvalget i forbindelse med møter, enn at selskap som kan ha mange ulike eier-/deltakerkommuner gjør det. Men siden de øvrige rettskildene ikke gir et tydelig svar, er gjeldende rett i dag ikke helt klar.

Departementets vurderinger:

Begrunnelsen for varslingsplikten er at kontrollutvalget skal få informasjon om at det skal være møter i det øverste eierorganet i selskaper som kommunen har eierinteresser i og i det øverste organet i interkommunale samarbeid. En stor del av kommuners virksomhet utføres i dag gjennom aksjeselskaper, interkommunale selskaper (IKS) eller interkommunale samarbeid som er fristilt fra kommunen som egne rettssubjekter. Varslingsplikten og retten til å være til stede i møtene, er viktig for at kontrollutvalget skal få tilstrekkelig informasjon og dermed grunnlag for å gjennomføre sin kontroll. Usikkerhet rundt hvem som skal varsle, kan føre til at kontrollutvalget ikke fanger opp at det skal være møter, med den konsekvens at kontrollutvalget ikke får vært til stede. Uklarheten kan dermed føre til at hele bestemmelsen ikke fungerer etter hensikten. Departementet har vurdert to alternativer til hvem som bør ha en varslingsplikt til kontrollutvalget om at det skal være møter i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper. Disse alternativene er selskapet selv eller den enkelte eier-/deltakerkommunen. Det er det enkelte aksjeselskapet, interkommunale selskapet mv. som setter opp møter og innkaller medlemmene. Varsel til kontrollutvalget om at det er møte i generalforsamling, representantskap eller tilsvarende organ vil antakelig kunne sendes samtidig, ved at kontrollutvalgssekretariatet får kopi av møteinnkalling. Slik sett henger varsling til kontrollutvalget naturlig sammen med tilsvarende administrative oppgaver selskapet må gjøre i forbindelse med møter. Dette kan tale i retning av at det er hensiktsmessig at selskapet har en plikt til å varsle kontrollutvalget etter kommuneloven. På den andre siden antar departementet at det vil føre til et visst merarbeid for selskapene om de til enhver tid må ha oppdatert informasjon om de ulike kontrollutvalgssekretariatene som skal få varsel om møter og å sende varsel til dem. Særlig i selskaper med mange kommunale eiere eller deltakere vil dette kunne føre til ekstra administrativ tilrettelegging. Dersom selskapene skulle ilegges en slik varslingsplikt, vurderer departementet at det ville vært mer nærliggende at pliktbestemmelsen ble plassert i den enkelte selskapsloven, og ikke i kommuneloven. Som det framgår av kommuneloven § 1-2 gjelder loven

kommuners virksomhet. Både lovteknisk og pedagogisk sett mener departementet det vil være uheldig om en varslingsplikt for selskap blir plassert i kommuneloven. Alternativet til at selskapet får en varslingsplikt, er at den enkelte eier/deltakerkommunen må sørge for at kontrollutvalgssekretariatet får informasjon om møter. Departementet viser til at kommunen alltid vil ha oppdatert informasjon om kontrollutvalget og at kommunen også alltid vil få innkalling til møtene i eierorganene. Vi antar derfor at det vil være nokså enkelt å administrere en slik varslingsplikt. Kommunen kan videregående innkallinger til kontrollutvalgssekretariatet fortløpende. Slik departementet vurderer problemstillingen nå, mener vi samlet sett at den beste løsningen vil være om kommunen får en plikt til å varsle kontrollutvalget. Vi har særlig lagt vekt på at dette vil være den enkleste ordningen å administrere. Forslaget vil innebære å endre ordlyden i kommuneloven § 23-6 femte ledd, slik at det framgår tydelig at kommuner og fylkeskommuner som er deltaker eller eier i selskaper eller interkommunale samarbeid etter bestemmelsens første ledd, skal varsle kontrollutvalget.

Fylkesordførers vurdering

Kapittel 4. Arbeidsutvalg

Fylkesordfører er enig i vurderingen at om medvirkningsråd får anledning til å opprette arbeidsutvalg. Dette kan føre til at de enkelte medvirkningsorgan kan fordele oppgaver og ansvarsområder mellom medlemmene, og organisere arbeidet slik det synes hensiktsmessig, godt og effektivt. Effektive og gode medvirkningsråd vil kunne styrke rådenes mulighet til å bli hørt og bedre sakenes opplysning. Fylkesordfører er også klar over at fylkeskommunens egne medvirkningsorgan har etterlyst denne muligheten.

Kapittel 11. Møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer

Fylkesordfører slutter seg til presiseringen om at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre enn organets medlemmer, utover det som følger av lov og forskrift. Det vil imidlertid fremdeles være adgang til å invitere andre enn organets medlemmer til møter og til å gi dem anledning til å uttale seg, slik tilfellet er i dag. Ordningen med at Ungdommens fylkesråd inviteres til å tale til fylkestinget under åpningssekvensen av fylkestingets møte anbefales videreført.

Kapittel 12. Vedtak i sak som ikke er oppført i saklisten eller hvor saksdokumentene ikke er sendt ut

Fylkesordfører støtter departementets forslag om at det i kommuneloven § 11-3 femte ledd presiseres at et folkevalgt organ kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på saklisten hvis ikke møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

Kapittel 16. Varsling til kontrollutvalget om møter

Fylkesordfører mener det kan være uhensiktsmessig at kommuner og fylkeskommuner som er eier eller deltaker i selskaper eller interkommunale samarbeid skal pålegges etter lov å varsle kontrollutvalget. Bakgrunnen for dette er formaliteter i aksjeloven, der det i § 5-10 heter at innkalling til generalforsamling skal

være sendt aksjeeiere senest en uke før møtet skal holdes. Dersom kommune eller fylkeskommune kalles inn til møte med en ukes varsel, vil det være vanskelig å i tur varse kontrollutvalget tidsnok til at utvalget kan stille i møtet.

Videre er det ofte mange offentlige eiere i samme selskap, både kommuner og fylkeskommuner. Nordland fylkeskommune har eierskap sammen med andre kommuner og fylkeskommuner blant annet i arbeids- og inkluderingsbedrifter, bedrifter knyttet til kultur og film, og bedrifter tilknyttet bompenger. En endring i kommuneloven på dette punktet vil føre til at kontrollutvalget får likelydende varsel fra mange kommuner/fylkeskommuner.

Fylkesordfører mener det er mer hensiktsmessig at det i loven pålegges heleide offentlige selskaper å selv varsle kontrollutvalg, og at dette presiseres i § 23-6.

Fylkesordfører støtter også øvrige endringer i høringsnotatet, uten at disse kommenteres spesielt.

Medvirkning

Det fremmes sak for medvirkningsorganene, disse legges ved når de er behandlet i utvalget. Medvirkningsorganene vil sende sine hørings svar direkte til Kommunal – og distriktsdepartementet.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken har ingen økonomiske eller personalmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesordførers innstilling til vedtak

Nordland fylkesting mener det er mer hensiktsmessig at heleide offentlige selskaper selv varslar kontrollutvalg, og støtter dermed ikke endringsforslag omtalt i kapittel 16.

For øvrig slutter Nordland fylkesting seg til Kommunal- og distriktsdepartementets forslag om lovendringer i lov av 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), slik de fremkommer i høringsbrevet av 22. juni 2022 og medfølgende høringsnotat.

Bodø den 06.10.2022
Kari Anne Bøkestad Andreassen
fylkesordfører

sign

17.10.2022 Fylkestinget

Plan og økonomi komiteens innstilling ble lagt frem av saksordfører Arne Ivar Mikalsen, Venstre:

Nordland fylkesting mener det er mer hensiktsmessig at heleide offentlige selskaper selv varsler kontrollutvalg, og støtter dermed ikke endringsforslag omtalt i kapittel 16.

For øvrig slutter Nordland fylkesting seg til Kommunal- og distriktsdepartementets forslag om lovendringer i lov av 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), slik de fremkommer i høringsbrevet av 22. juni 2022 og medfølgende høringsnotat.

Votering i plenum

Plan og økonomi komiteens innstilling vedtatt med 44 stemmer.

(Sirianna Stormo Pettersen, Miljøpartiet De Grønne ikke tilstede under avstemming).

FT 141/2022

Vedtak

Nordland fylkesting mener det er mer hensiktsmessig at heleide offentlige selskaper selv varsler kontrollutvalg, og støtter dermed ikke endringsforslag omtalt i kapittel 16.

For øvrig slutter Nordland fylkesting seg til Kommunal- og distriktsdepartementets forslag om lovendringer i lov av 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), slik de fremkommer i høringsbrevet av 22. juni 2022 og medfølgende høringsnotat.

